

МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ДИЗАЙНЕРІВ ДО ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті розглядається проблема низької мотивації студентів факультету дизайну до систематичних занять з фізичного виховання у ВНЗ. Для формування у студентів-дизайнерів стійкої мотивації до занять з фізичного виховання необхідно прищеплювати сучасні погляди на роль фізичної культури у процесі становлення особистості; пропагувати фізичну культуру і спорт; стимулювати прагнення бути здоровим і потреби у фізичному самовдосконаленні; опанування системою загальнотеоретичних, спеціальних і методичних знань із використанням фізичної культури у виховній роботі з подальшим їх використанням за фахом.

Ключові слова: мотивація, студенти, фізичне виховання, здоровий спосіб життя.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Фізичне виховання, яке є підсистемою цілісного процесу, зорієнтоване на виконання соціального завдання суспільства з підготовки висококваліфікованого фахівця, здатного до організації здоров'язберігаючої освіти яка базується на паритетному співвідношенні освіченості і здоров'я, і основною задачею якої є збереження і зміцнення здоров'я всіх учасників освітнього процесу [2]. Саме тому, для досягнення оптимального рівня професійної готовності, яка включає в себе набуття студентами спеціальних знань, умінь та навичок фізкультурно-оздоровчої діяльності, необхідно підвищувати у студентів інтерес до фізичної культури та формувати позитивні мотивації до фізичної активності і здорового способу життя [4]. Оскільки навчання на факультеті дизайну у ВНЗ (вищий навчальний заклад) має свої особливості, що пояснюються специфікою факультету – студенти більшість свого академічного і вільного часу присвячують спеціальним предметам з живопису, неохоче займаються на свіжому повітрі в осінньо-зимовий періоди навчання, бояться ризику отримати різні ушкодження, несумісні з їхньою професійною навчальною діяльністю, то проблема формування позитивної мотивації до занять фізичним вихованням на факультеті дизайну є особливо актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій у галузі педагогіки та фізичної культури дав нам можливість виділити низку науковців на результати досліджень яких ми спиралась у нашій роботі. Зокрема проблему формування паритету освіченості та здоров'я (С. Серіков, 1999; М. Коржова, 2007; Є. Пічугіна, 1999); формування здоров'язберігаючих ціннісних орієнтацій (Є. Башмакова, 2007; М. Бобринський, 2002; С. Закопайло, 2004); розвиток мотивації до здорового способу життя (В. Бобрицька, 2006; І. Бойченко, 2000; Д. Вікторов, 2007; Г. Власюк, 1995; О. Дубогай, 1991; В. Оржеховська, 2006; І. Петренко, 2014; С. Свириденко, 2000; А. Скоробагатий, 2010; А. Сологуб, 2013); формування позитивного ставлення до занять фізичною культурою (Л. Волков, 1988; О. Дубогай, 1991; О. Смакула, 2007; М. Солопчук, 2002; Є. Столітенко, 2002; Б. Шиян, 1997); причини безвідповідального відношення молоді до свого здоров'я (І. Литвиненко, 2002); інформаційні фактори, які впливають на формування мотивації (К. Кардяліс, 1990; П. Виноградов, 1996; Р. Головкова, 1990; І. Зінсберг, І. Зінсберг, 1990; Г. Безверхня, 2002); формування мотивації до зміцнення здоров'я засобами фізичного виховання (Т. Круцевич, 2001). Оптимізація фізкультурно-спортивної роботи у ВНЗ у сучасних умовах повинна базуватися, на думку Г.Є. Іванової, 2015, на активізації оздоровчого напрямку фізичного виховання студентів.

Мета дослідження – науково обґрунтувати та надати рекомендації, спрямовані на підвищення позитивної мотивації студентів-дизайнерів до занять з фізичного виховання.

У дослідженні брали участь 65 студентів 1-2-х курсів факультету дизайну Київського національного університету технологій та дизайну. Для вирішення поставлених завдань використовувались наступні методи: теоретичний аналіз, аналіз науково-методичної літератури та анкетування.

Виклад основного матеріалу. Відношення студентів-дизайнерів до занять фізичною культурою й спортом є однією з актуальних соціально-педагогічних проблем навчання і виховання у ВНЗ, систематична фізкультурно-спортивна діяльність впродовж навчання у вузі ще не стала для студентів потребою, не перетворилася в інтерес для їх особистості.

Фактори, що визначають потреби, інтереси й мотиви заняття студентами фізичною культурою й спортом можуть бути різними, до яких можна віднести стан здоров'я студентів, зміст занять й

спрямованість навчального процесу з фізичного виховання, частота проведення занять, їхня тривалість й психоемоційний фон на заняттях, особистість й поведінка викладача, стан матеріальної бази тощо [6].

Рівень фізичної культури сучасної людини представляє собою один з показників якості її життя, що пов'язано з ефективним впливом занять фізичними вправами на збереження й зміцнення здоров'я, але, також, за допомогою систематичних занять людина може задовольнити власні соціальні потреби в спілкуванні, проведенні власного вільного часу (відпочинок), самовдосконаленні, у самовираженні своєї особистості [1].

Основні групи мотивів студентів до занять з фізичного виховання впродовж навчання у ВНЗ є наступні: оздоровчі, творчі, змагально-конкурентні, пізнавально-розвиваючі, комунікативні.

Можна стверджувати, що відсоток студентів-дизайнерів, що мають рівень знань в області фізичної культури на низькому рівні досить високим – у студентів повільно формуються знання в області здорового способу життя.

З метою успішного формування мотиваційно-ціннісного відношення студентів до фізичної культури впродовж навчання, орієнтованого на виконання мети, що стоїть перед навчальною дисципліною «Фізичне виховання» у ВНЗ, необхідно вдосконалювати деякі психолого-педагогічні умови:

1. *Ціннісне відношення до занять з фізичного виховання*, яке відбувається на основі використання диференційованого підходу на навчально-тренувальних заняттях. Це повинно здійснюватись на основі вивчення мотивації студентів й комплексної діагностики їх індивідуальних й особистісних якостей, що дозволить визначити їхню схильність до оволодіння певними видами фізкультурно-спортивної діяльності, системи певних видів спорту.

2. *Включення всіх студентів у фізкультурно-спортивну діяльність*. Це означає, що кожен студент повинен одержати можливість знайти область фізкультурно-спортивної діяльності, яка, більшою мірою, відповідає його фізичному розвитку, інтересам й схильностям.

3. *Конструктивна педагогічна взаємодія «викладач-студент» на теоретичних і практичних заняттях*. Раціональний зміст психолого-педагогічних впливів і ситуацій протягом навчально-тренувальних занять активізує у студентів переоцінку колишнього мотиваційного відношення до занять фізичною культурою. За допомогою розширення діапазону знань про фізкультурно-спортивну діяльність, її ціннісного призначення для особистості студента й суспільства в цілому, можливе переміщення акцентів у студентів з традиційної адміністративної спрямованості фізкультурно-оздоровчої діяльності на її оздоровчий, виховний, освітній і професійно-розвиваючий потенціал.

4. *Змагально-конкурентні мотиви*. Цей вид мотивації ґрунтується на прагненні студента покращити власні спортивні досягнення, прагнення досягти кращого спортивного рівня, перемогти в змаганнях суперника – є одним із потужних регуляторів і значимою мотивацією для студента до активних занять фізичними вправами.

Доцільно систематично проводити студентські змагання з видів спорту, студентські науково-практичні конференції й методичні семінари з фізичної культури й спорту, на яких необхідно демонструвати сучасні популярні методики занять фізичними вправами й актуальні для студентської молоді системи фізичних вправ, інноваційні погляди в контексті фізкультурно-оздоровчої діяльності, які сприяють найбільш успішному засвоєнню студентами мотиваційно-ціннісних аспектів у майбутній професійній діяльності й усвідомлення позитивного впливу на цей процес занять фізичною культурою і спортом.

5. *Комунікативні мотиви*. Заняття фізичними вправами із групою однодумців, наприклад, у клубах за інтересами (оздоровчий біг, туризм, велоспорт, спортивні ігри й т. п.), є також значною мотивацією до відвідування занять – спільні заняття фізичною культурою й спортом сприяють поліпшенню комунікації між соціальними групами.

За допомогою анкетування з'ясували, що 76,26 % вважають заняття з фізичного виховання необхідним для своєї майбутньої діяльності, натомість 22,32 % опитаних дотримуються діаметрально протилежної думки. Слід зазначити, що 27,76 % опитаних студентів самостійно займаються фізичними вправами 5 разів і 37,20 % – 3 рази на тиждень в навчальний час, серед яких фізкультпаузи, фізкультхвилинки, а в позанавчальний, особливо влітку – бігом, плаванням.

Найбільш вираженими мотивами у студентів є такі: корекція фігури – 81,84 %; формування красивої постави – 81,84 %; інтерес до протилежної статі – 31,62 %; збільшення рухової активності – 42,78 %; зміцнення і збереження здоров'я – 71,61 %; знаходження друзів – 61,38 %; розвиток фізичних якостей – 43,71 %; мотив ігри і розваги – 14,88 %; спілкування – 35,34 %; самовдосконалення – 30,69 %; досягнення спортивної майстерності – 16,74 %; наслідування – 11,16 %; розвиток мислення – 17,77 %; інтелектуальний розвиток – 8,37 %; боротьба зі шкідливими звичками – 13,95 %; фізична підготовка до обраного виду діяльності – 54,87 %.

Більшість опитуваних 74,40 % – отримують інформацію стосовно фізичної культури на заняттях з фізичного виховання, 26,04 % – від товаришів, 15,81 % – з Інтернет сайтів та телепередач. Слід зазначити, що 62,70 % студентів займається фізичними вправами лише на занятті з фізичного виховання.

Тому воно і є провідною формою роботи зі створення позитивної мотивації до занять фізичною культурою. Так, 57,66 % – респондентів цілком задоволені фізичним вихованням у вузі; 28,83 % – інколи задоволені, 10,23 % – не зовсім задоволені, 3,72 % – в основному не задоволені.

Здобуваючи знання з теорії та методики фізичного виховання, опановуючи валеологічний аспект фізичної культури, студенти формують базові вміння та навички, необхідні для зміцнення свого здоров'я. Результати опитування виявили, що 10,23 % – опитаних вважають, що академічні заняття з фізичної культури доцільно проводити щодня; 66,72 % – що чотири рази на тиждень, 21,39 % – переконані, що достатньо двох занять на тиждень. Найбільш бажаними для молоді є колективні, цілеспрямовані й емоційно насичені заняття, що спонукають до творчої активності та насичені ігровим змістом, але тільки 7,44 % студентів факультету дизайну займаються в секціях, 71,61 % – не беруть участі у спортивних змаганнях, що свідчить про їхню низьку фізичну підготовленість та відсутність у них інтересу до спортивно-масових і оздоровчих заходів. Лише 11 студентів, що становить 10,23 % – протягом всього періоду навчання 7 і більше разів взяли участь у змаганнях та спортивно-оздоровчих заходах на базі університету, 14,88 %, – від 2 до 7 разів, це дуже низький показник, адже спортивна діяльність може і повинна використовуватись як ефективний спосіб організації виховної роботи.

Необхідною передумовою формування інтересу до занять з фізичного виховання є надання студентам можливості виявити свої здібності. Чим більш активними є методи навчання, тим легше зацікавити учасників занять [6]. Цікавою для них є робота, що вимагає проявити творчі здібності (конкурси плакатів, на приготування страви під час туристичних походів), складання екібан із квітів, сценарії спортивних свят з використанням естафет, рухливих ігор, заняття з квесту, де потрібно виконати фізичні вправи і творчі завдання (малюнок, пісня, танок, загадки), натомість одноманітні завдання не викликають інтересу.

Для збільшення інтересу студентів до розвитку власної фізичної культури важливе значення має залучення студентів і викладачів до різних програм, семінарів, навчальних курсів, під час яких розглядаються проблеми здоров'я, а також лекційних занять із цього фаху. Однак значного зміцнення здоров'я студентів досягти не можна, якщо не розвивати у них мотивацію до рухової активності. Для цього необхідно подолати формальність занять з фізичного виховання у ВНЗ. Важливо оптимізувати розклад занять, поліпшити побутові умови проживання студентів у гуртожитках, сприяти формуванню у них уявлення про здоровий спосіб життя і вдосконалювати методичне забезпечення навчального процесу з фізичного виховання [7].

Висновки. Для формування у студентів-дизайнерів позитивної мотивації до занять з фізичного виховання необхідно: з першого курсу прищеплювати сучасні погляди на роль фізичної культури у процесі становлення особистості; пропагувати фізичну культуру і спорт; стимулювати прагнення бути здоровим і потребу у фізичному самовдосконаленні. Також важливо скерувати студентів на опанування системою загальнотеоретичних, спеціальних і методичних знань із використанням фізичної культури у виховній роботі з подальшим їх використанням за фахом.

Перспективи подальших досліджень. Корегування процесу фізичного виховання на факультеті дизайну з використанням засобів мотиваційно-ціннісного ставлення студентів до фізичної культури.

Використані джерела

1. Егорычева З. В. Ценность здоровья и отношение студентов к занятиям физической культурой и спортом / З.В. Егорычева, А.О. Егорычев // Теорія і практика фізичного виховання. – 2008. – № 1 – С. 601-606.
2. Канішевський С.М. Умови, стан і перспективи розвитку фізичного виховання у ВУЗах України / С.М. Канішевський, Р.Т. Раєвський // Теорія і практика фізичного виховання. – 2008. – № 1. – С. 139-145.
3. Канюк С. Психологія мотивацій / С. Канюк. – К. : Либідь, 2002. – 304 с.
4. Куртова Г.Ю. Здоровий спосіб життя як пріоритетна цінність виховання сучасних дітей та молоді / Г.Ю. Куртова, Д.М. Іванов // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – 2008. – Вип. 55. – С. 168-170.
5. Литвиненко І. Причини безвідповідального відношення молоді до свого здоров'я / І. Литвиненко // Фізична культура, спорт та здоров'я нації – нова епоха, нова генерація : матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції. – Миколаїв: МДПУ, 2002. – С. 173-179.
6. Марченко О. Формування фізичної культури студентів у процесі навчання у вищих навчальних закладах / О. Марченко // Теорія і практика фізичного виховання і спорту. – 2008. – № 2. – С. 83-84.
7. Павленко І.О. Формування у студентів мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури / І.О. Павленко, Л.І. Бережна, О.Р. Сидоренко // Теорія і практи. фізичного виховання. – 2010. – № 1-2. – Том 1. – С. 605-610.

Chernovskiy S.

**MOTIVATION AND VALUABLE ATTITUDE TO PHYSICAL EDUCATION
OF STUDENTS OF DESIGN FACULTY**

In article is considered the problem of low motivation of design faculty students to physical training. The main factors and motives of enhancing interest in physical education are defined and types of physical activities are analyzed. Studying at design faculties of high schools has some specificities as students dedicate part of their academic and leisure time to special painting subjects, study reluctantly outdoors in autumn and winter and are afraid of getting injuries incompatible with their professional activity therefore there is an actual problem of forming motivation for physical education.

The ways of formation of students' motivation to the physical training and healthy lifestyle in the aspect of their future profession have been analyzed. The necessity to form a firm attitude to the healthy lifestyle taking into account the peculiarities of physical activity of future pharmacists during the training of a competitive specialist have been shown; the expedience of making interdisciplinary links for supporting actualization of gained knowledge in special subjects with the purpose to improve students' motivation and physical activity has been proved.

Purpose of researching is – to justify scientifically and give recommendations, aimed on motivation increasing of students-designers in making physical culture.

The goal of the investigation is to give a scientific base and recommendations in order to increase the motivation of the design students to do physical exercises.

There were 65 students from the 1st and 2nd courses involved in the investigation from design faculty. For tasks solution were used this methods – theoretical analysis, scientific – methodological literature analysis and questionnaires.

To form sustainable motivation in physical education classes for designer students is necessary: From the first course to instill modern views of physical culture role in personality becoming process to promote physical culture and sports; to stimulate desire to be healthy and need in physical self-improvement. Also important to direct students to acquirement general theoretical system, special and methodical knowledge using physical culture in educational work with subsequent use in specialty.

Key words: *motivation, students, physical training, healthy lifestyle.*

Стаття надійшла до редакції 15.03.2017 р.